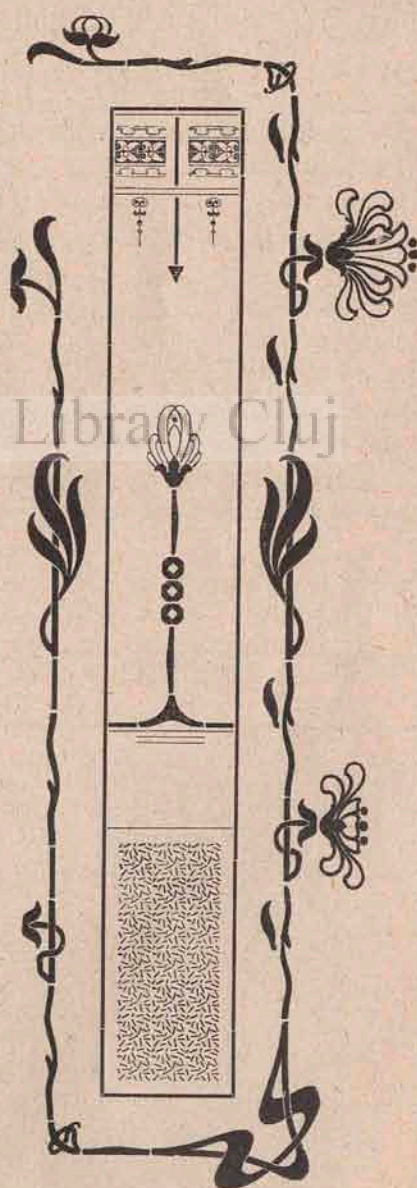

COSINZEANA
REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

— REDACTOR: —
SEB. BORNEMISA

Abonamentul pe an . cor. 12
Abonamentul pe 1/2 an cor. 6
Pentru străinătate pe an cor. 20

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe ½ de an ” ” ” ” ”	6—
Pe un an ” ” ” ” ”	12—
Pentru străinătate pe trei luni . . .	5—
” ” pe jum. de an . . .	10—
” ” pe un an . . .	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază nuziunța noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultiva dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

Librăria Națională, S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Liviu Marian: Printre stropi cor.	1:50
Iosif: Cântece, poezii	2—
Chiru Nanov: Peste Dorna, note de călătorie	1:50
Dostoievsky: Amintiri din casa morșilor, roman	1:50
I. U. Soricu: Florile dalbe, poezii	2—
V. Eftimiu: Poemele singurătății, poezii	2—
M. Cruceanu: Spre cetatea zorilor, poezii	1:50
Dr. E. Sterian: Educația sexelor	1:50
Al. Ciura: Foiletoane	1:60
N. Zaharia: Viața și opera lui Eminescu, studiu	3—
H. Stahl: Dela manevre și alte schițe vesele,	1:50
Novicow: Emanciparea femeii	2—
P. Eliade: Studiu despre M. Maeterlinck	1—
V. Onițiu: Din cele trecute vremi	2—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat asortiment de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

MORALA SPORTIVĂ

ADRIAN CORBUL

Oricâte progrese și-ar închipui că a făcut omenirea modernă și oricâte descoperiri noi și-ar însuși, civilizațiunea ei, cu toate că mai variată și mai complexă decât cea elenică, nu a întrecut-o încă pe aceasta din urmă. Vreau să vorbesc, mai ales, de sentimentul estetic, atât sufletesc cât și trupesc. Căci, oricât de mari artiști s-au ivit în timpurile medievale și moderne, Fidias și Praxitel tot nu au fost întrecuți, după cum cu greu am putea susține că întrecuți au fost Homer, Sofocle și Eschyl. Cât privește felul de a ne folosi de viață, nici îndoială că vechii Greci sunt și astăzi mestrării nostri.

Am făcut acest preambul ca să ajung a vorbi de educația fizică în legătură cu cea sufletească. Împreunarea acestor două educațiuni într'un întreg armonios, nu este de fapt altceva decât o desăvârșire a vieții, pe care tindem s-o folosim cu cât mai multă curățenie și frumusețe. Vechii Elini au ghicit cei dintâi acest lucru și cei dintâi au căutat să-l realizeze. Este vorba aci de simpla pătrundere a complexității omenescii. Într'adevăr, cu cât organele noastre funcționează mai regulat, cu cât ne simțim membrele mai mlădioase, cu atât și în sufletul nostru se revărsă tot mai mult apa trandafirie a plăcerii de a trăi. Cu cât ne simțim mai sănătoși trupește, cu atât mai vioaie devin și resorturile inteligenței noastre. Si lumea ne pare cu atât mai blândă, cu cât ne simțim mai în stare să gustăm din plăcerile pe cari ni le poate oferi.

Înutil să adăugăm că ansamblul armonios al morallui cu fizicul, tinde să amortească cât mai mult pornirile uricioase pe cari omul le-a moștenit dela salbătecul și îndepărtatul său strămoș din caverne. Și este ușor de înțeles că cu cât suntem mai mulțumiți cu viața, cu atât simțim și dorința, dacă nu de a face binele, cel puțin de a nu face răul, ceea-ce, dacă s-ar practica mai des în infirma noastră omenire, jumătate din fericirea noastră ar fi desăvârșită.

Iată ce au ghicit vechii Greci cu admirabilul lor instinct și iată, după mine, principalul rost al luptelor lor olimpice. Nimeni nu-și cultivă eul cu mai multă abilitate, de aceea nici un neam n-a ajuns încă să egaleze superba organizațiune a compatrioților lui Homer. Vorbesc, fără îndoială, de organizațiunea lor în scopul de a-și înfrumuseța cât mai mult existența. Sub cerul albastru și curat care se oglindează și mai albastru în apele mării care le înconjură țărișoara, pe colinele violete, sub măslinii veșnic verzi, acest popor a dat omenirii cele mai superbe esemplare de indivizi frumoși, inteligenți și robuști. Căci frumusețea minții și a su-

fletului eră inevitabil însoțită la ei de sănătatea și de perfecțiunea trupească. De aceea, la jocurile lor olimpice, coroanele de trandafiri împodobeau frunțile atleților de geniu. Și poporul aclamă cu aceeași frenezie pe aruncătorul de disc ca și pe cântărețul inspirat al sufletului omenesc și al naturei. De aceea Sofocle și-a petrecut viața scriind tragedii divine și dezvoltându-și mușchii în același timp; iar Fidias mărturisează, zice-se, că atunci când nu avea gust de lucru, se luă la trântă cu vreunul din ucenicii săi, după care, cu ochiul limpede, cu obraji îmbujorați de sport, cu sângele circulându-i cald prin vine, își reluă daltă cu o nouă ardoare...

Ei bine, minunatele percepțe ale vechilor Elini tind să capete în zilele noastre o confirmare nouă. A fost o vreme — epoca așa zisă romantică — când scriitorii și artiștii erau mândri de a țări după dânsii, un trup jilav și o față palidă. Idealul lor eră să-și desvolte numai fruntea, iar pe acela pe care natura îl hărăzea cu un corp robust și cu mușchi de fer, se rușina de acest lucru ca de o faptă urată. Și în zilele noastre chiar, sunt numeroși intelectualii cari numesc exercițiile fizice jocuri de brută, și cari consideră cu dispreț semeț luptele atletice și pe propovăduitorii lor.

Dar nu au dreptate. Nimic nu e mai favorabil de a da sufletului și minții o ardoare sănătoasă, ca un trup bine antrenat. Anglo-Saxonii au înțeles până acum cel mai bine acest lucru, și dintre popoarele latine, Francezii au început să practice sporturile cu un succes ce crește în fiecare zi mai mult. Mișcarea aceasta, în favoarea unei culturi fizice întinse, a luat azi proporțiile unei adevărate renouiri populare. Și știți de ce a pătruns ea așa de repede în toate straturile societății? Fiindcă cei mai entuziaști propagatori ai ei, sunt oamenii cei mai ascultați de public, și anume: scriitorii și artiștii renumiți.

Considerațiunile pe cari acești oameni superiori își sprijinesc teza, trec dincolo de preocuparea exclusivă a unei simple sănătăți trupești. Ele sunt de un ordin mult mai înalt, de un ordin moral. Recomandând cu stăruință exercițiile fizice cele mai temerare, ei au în vedere regenerarea sufletească prin cea trupească. Și argumentele lor nu sunt decât rezultatul unor observațiuni adânci, făcute în domeniul omenesc. Ei ne spun: cu cât omul se va fi familiarizat, din cea mai fragedă copilărie a birui obstacolele materiale, a nu șovăi în fața primejdiilor ce voluntar își creiază, cu atât mai mult se va desvolta în el facultatea de a privi existența drept în față, de a nu se descuraja de încercările mai mult sau mai puțin crude ale soartei. Ființa, care ca copil, se va fi obișnuit a nu se teme de strânsoarea adversarului în lupta dreaptă sau de spațiul pe care a avut să-l parcurgă în fuga mare, aceea ființa,

Ruinele a câtorva palate din apropierea *Oia Sofiei*, în Constantinopol, după groaznicul foc ce-a mistuit străzi întregi înainte cu vreo trei săptămâni.

ajungând la maturitate se va simți mult mai bine pregătită în lupta pentru trai, decât acela care-și va fi petrecut viața într-o nemișcare lașă și jilavă. Obiceiul de a întâmpina neclintiți primejdiile materiale, încrederea în noi înșine pe cari ne-o dau obstacolele învinse de noi, ne predispun la o filozofie optimistă, la o judecată clară a existenței. În acest mod ipocrizia, care este arma celor lași, adevăc a celor slabi, nu s-ar putea strecură în inimile noastre; mintea noastră, în armonie cu trupu-ne ecersat, va concepe mai ușor și mai cu îndrăsneală, fără a se teme de concluziile la cari ar ajunge în urma rățăcirilor ei prin spațiul înfinit al filozofiei. Și, ceea ce nu este o considerațiune de neglijat, patria noastră va număra cât mai mulți fii neînfricoșați în fața probabilelor războaie viitoare.

Iată în scurt cam care e mentalitatea ce predomină azi în Franța. Cei mai ilustrii scriitori de aci, sunt niște admiratori fervenți ai boxului, pe care Maeterlinck îl numește „cea mai nobilă știință de apărare omenească”. Iată de ce, tânărul Carpentier, acest fenomen al boxului, și care n-are mai mult de optsprezece ani, departe de a fi considerat ca o brută de intelectualii noștri, primește numai felicitări dela ei. Maeterlinck, care este un fervent al boxului, și-a exprimat chiar dorința de a să măsură cu el în arenă. Tristan Bernard, acest scriitor delicios, face parte din toate comisiunile însărcinate să proclame rezultatul match-urilor de box. Pierre Lotti, este un acrobat consumat; Edmond Rostand este unul din cei mai buni jucători de golf din Franța, etc. etc.

De aceea spuneam la începutul acestui articol că vechii Greci n-au încetat o clipă de a fi maestrii noștri în felul de a ne folosi de viață. Învățămintele și pilda lor neglijate din timp în timp, nu întârzie însă de a avea un răsunet nou. Senina lor filozofie, poezia lor divină, arta lor neîntrecută în calma ei perfecțiune, sunt în parte rezultatul neînfricoșării lor sufletești, dobândită prin puțința de a nu se înfricoșa trupește. Vitejia lor proverbială, îndrăzneala cu care s-au avântat în atâtea aventuri, deasemenea. În ei puterea omenească

de acțiune a atins un grad așa de înalt, încât s-a transformat de șine în poezie. Iliada lui Homer nu este altceva.

...Acum vre-o trei ani, în Parcul Moncean, un băețăș ca de șase ani, se cocoțase pe scara de piatră nu departe de bustul lui Maupassant și de acolo aruncă priviri sfioase la pământul pe care nu l-ar fi putut ajunge decât făcând o săritură ca de vreun metru și jumătate. Am schițat gestul de a-i veni în ajutor; dar maică-sa, o parisiană tânără și drăguță ce brodă pe un scăunel, la doi pași de noi, m-a oprit cu un zimbet:

„Te rog, nu-i veni într'ajutor. Lasă-l să iasă singur din încurcătură. Asta o să-i servească mai târziu de a nu fi poltron în viață”.

Îmi aduc și acum aminte de privirea limpede, surăzătoare, dar hotărâtă a gingașei parisienne. Și îmi spun că vorbele ei conțin mai multă adâncime decât ni s-ar părea.

O O O

Mi-s dragi azi iară nopțile cu lună

SEBASTIAN BORNEMISA

*Mi-s dragi azi iară nopțile cu lună
Și iar mi-s dragi poiene, codri, văi,
Și flori și cântece, viața toată;
Mi-s dragi, mi-s dragi frumoaso ochii tăi.*

*Ce fericit mă simt! De fericire
Aș vrea să strâng în brațe lumea 'ntreagă,
Să-i dau săruturi dulci, nebune, calde,
Și tuturor să spun, că îmi ești dragă.*

*Cât te iubesc de mult eu n-o pot spune,
Dar simt că n-am iubit vreodată 'n lume
Nimica mai curat, mai sfânt, mai dulce,
Că n-am avut mai scump ca al tău nume...*

*Mi-s dragi, mi-s dragi ca niciodată toate:
Poiene, codri verzi, câmpii și văi,
Și flori și cântece, viața 'ntreagă;
Mi-s dragi, mi-s dragi frumoaso ochii tăi!*

O O O

Ruinele moșcheii Ahmed, care încă a căzut pradă focului

CĂSNICIA LUI LUDOVIC PETRESCU

de ION AGĂRBICEAN

— 16 —

La telegrama lui Ludovic părinții Luciei sosiră cu cel dintâiu tren. „Veniți. Mare nenorocire“. Acesta eră textul telegramei. Dl Firu și nevasta cercară să esplice într'o miie de chipuri aceste trei cuvinte, dar se perdeau în combinați și nu putură înțelege nimic.

Când intrară, Ludovic ședeă frânt pe-un scaun, cu obraji înmormântați în palme. Chelia-i lucia enormă, pământie. Într'un colț de divan Pușcăreasa, bunica, abia se zăreă, din haina întunecată, cu capul ei mic și cărunț. Dl și dna Firu rămaseră în mijlocul casei, cu inima înghețată.

„A murit?“ întrebare părinții într'un singur glas.

Ludovic clătină din cap, desgropându-și obraji din palme. Fața lui eră căzută, umerii obrajilor împungeau, iar ochii lui ardeau, privind rătăcit la cei doi.

„N-a murit, — zise oftând adânc, Maria. — Ce s-a întâmplat deci?“

— Ce s-a întâmplat e mai rău decât moartea, — zise bunica, mișcându-se încet în colțul ei. — Și-a părăsit bărbatul. A fugit.

— Sfinte Dumnezeu!, strigă mirat dl Firu. — La asta nu ne-am fi gândit niciodată. Se poate asta, iubită mamă? — zise el apropiindu-se de Pușcăreasa.

— Da, s-a putut, spre nenorocirea ei și a noastră a tuturor“, zise bunica oftând.

Ludovic tăceă. În ochii lui, privind pe furiș la cei doi părinți, începū să se grămădească o ură adâncă. Din când în când un suris rece, monstruos îi strâmbă gura.

„A fost din neam ticălos — zise el deodată, când liniștea stăpâneă în casă. — Trebuie să înțeleg eu de mult — adause, și ridicându-se începū să umble prin casă.

— Durerea nu-ți dă dreptul să fi obraznic, dle Petrescu, — zise dl Firu, părăsind pe bunica. — De bună seama au fost neînțelegeri în casă, va fi avut să sufere. Fără nici o cauză n-a putut să alunece atât de jos.

— Da, au fost cauze. O singură cauză, — rânji Ludovic. — Vrea să mă ruineze deplin, iar dânsa să-și poată purtă mai departe lucsul cu care s-a obișnuit la mine.

— Vorbește limpede, dle Petrescu. Eu sunt părinte și dacă fiica mea e vinovată va trebui să-i dau o pedeapsă care să n-o uite toată viața. Vorbești de ruină. Te-a ruinat fiica mea?“

— Nu m-a ruinat fiica dtale, — începū Ludovic c-o voce amară, în care păreă că se strecoară picuri de venin. — Nu m-a ruinat! Am muncit până la patruzeci de ani, am dus lipsuri adânci, am adunat douăzeci de mi de franci. Și-i păstram ca singurul razim al vieții mele. Și-a venit fiica dtale, și-a dtale doamnă,

Ruinele unui palat după foc, în Constantinopol.

și cu mâni albe și delicate, ca și când ar fi risipit fire de nisip, în trei luni mi-a risipit comoara. Priviți camerele astea, deschideți dulapurile, cercetați cutioarele și veți vedeă la tot pasul unde s-a ascuns comoara mea. Ei bine, nu m-a ruinat. Ea eră delicată, îi plăceă mătasa și perinile moi, ea eră cocoană din lumea mare care nu eră deprinsă c-o viață modestă. Ea s-a născut în lucș și trebuie să trăiască în belșug“.

Și Firu și Maria, se făcură palizi, tremurau de indignare.

„Ea n-a crezut că se cade să-mi aducă o zestre, Frumseța ei prețuia cât zece, continuă Ludovic. Ei bine, peste cele douăzeci de mi, eu am mai risipit pentru fiica dvoastre alte zece. Le-am dat, v-o spun pe sufletul meu, cu plăcere. Îmi ziceam: e vrednică să fie fericită. Și când credeam că fericirea noastră e asigurată pentru totdeauna, când „Leul de aur“ îl credeam al nostru, când eu nu mai am un singur ban ci o datorie de șase mi, fiicei dvoastră elegantă, parfumată, surâzătoare, îi vine gustul să ese din bal și să treacă în brațele unui ticălos, ducându-i zestre „Leul de aur“. Ludovic zimbă amar, și șezū din nou pe-un scaun.

Părinții Luciei se priveau încremeniți. Nu pricepeau nimic. Și cu toată indignarea ce le-o răscoleă în suflet cuvintele lui Ludovic, l-ar fi silit să vorbească mai departe. Ludovic trecând peste destăinuirea asta, se simți mai ușurat, dar cu atât mai frânt. Eră convins că părinții Luciei înțeleg acum, și simt rușinea ce le-a făcut-o Lucia.

„Da, — continuă Ludovic, — dumneavoastră poate ați avut păreri mai bune despre fiica dvoastră, însă adevărul e acesta pe care vi-l spun eu. Am încălzit șarpele la sânul meu, ca pe urmă să mă poată mușcă de moarte. Îndatăce dl Karl i-a lăsat prin testament farmacia „Leul de aur“, pe care eu o câștigasem în cărți, n-a mai avut lipsă de mine. Dupăce m-a ruinat, trece cu moștenirea ei în brațele altuia. Iar eu rămân pe drumuri“. Cuvintele din urmă îi coborîră atâta

Joc de fete în Ceylon, insulă în oceanul indic, în fața colțului sud-estic al Indiei anterioare. E guvernământ englez împărțit în nouă provincii.

desperare în suflet, încât acesta-i năvăli în ochi, în față, cuprins de-o groază nemărgenită.

„Ce spui Ludovic, farmacia a moștenit-o Lucia, nu tu?, — întreabă uimit dl Firu, apropiindu-se de Ludovic.

— Da, Lucia. Dl Karl eră pe moarte. Dorința lui din urmă fu s-o vadă pe Lucia. Și de-acolo s-a înapoiat cu testamentul sasului. „Leul de aur“ eră al ei. Eu n-am putut pătrunde în camera lui. Nu suferia pe nime“, zise obosit Ludovic.

Dl Firu șeză lângă Ludovic și-l privi cu adâncă compătimire. Niciodată nu văzuse atâta durere. Îi luă mâna, rece ca sloiul, și-i zise:

„Dacă-i așa, liniștește-te Ludovic. Iată aici mâna mea: Lucia în două zile va fi aici. O astfel de faptă nu se iartă, nu se poate!

— Așa-i că nu se poate? — strigă deodată cu însuflețire Ludovic. — Nu se poate! Lucia va veni aici. Da, va veni cu siguranță. Mi-am spus eu așa de multeori. Dar nu puteam crede! Ah! Dumnezeu, ce noroc c-ați venit d-voastră. Vă rog să mă iertați! Vă rog din tot sufletul să mă iertați“, zise strângând mâna lui Firu, alergând să îmbrățișeze pe Maria.

Însă Maria se feri ușor dinaintea brațelor lui. Ea nu spusese un singur cuvânt. În tot restimpul acesta se gândia la Lucia. O vedea alergând pe drumuri depărtate, o vedea plângând, sângerându-și picioarele albe. Ce va fi hotărât-o pe Lucia la pasul acesta? Cu cât vorbea Ludovic mai mult, simțea un dispreț tot mai mare pentru el. Și din toată povestea cu moștenirea aceea nu credea nimic.

„Ea se 'nșală amar, — zise bunica, nemișcată în colțul divanului — „Leul de aur“ vândut se duce în câțiva ani. Capitalele în ziua de azi se topesc îngrozitor de repede. Pe când dacă ar fi rămas în mâna lui Ludovic, aducea un venit anual de cel puțin două-mii de coroane. Toată viața putea trăi boerește. Așa, îi va tocă în câțiva ani, după cum îi place lucsul. Durere, copiii mei, ce spune Ludovic e drept: Lucia a cheltuit în mai puțin de o jumătate de an o avere

întreagă. Și, cel puțin, dac'ar fi om avut nenorocitul acela. Dar am informații sigure: un salariu de două mii pe an. Deci puteți vedea că într'adevăr s-a întâmplat o mare nenorocire.

— Cine-i omul acela, mamă? — întreabă Maria.

— Un judecător într'un mic orașel de provincie. Îl cheamă Tudor Dănescu“.

Ludovic nu mai auzi numai până unde bunica spune, că „Leul de aur“ în mâna lui ar fi adus atâta venit pe an.

„Mai mult de douăzeci de mii, bunico! Ah! Dumnezeu, mi-am făcut un plan de reorganizare generală. Aveam s-o fac de douăori mai înfloritoare de cum a fost. Dar așa! — Apoi, cu ochii plini de umilință și de rugămintă, privi la părinții Luciei și continuă. — Însă d-voastră sunteți buni și mă veți ajuta. Da, eu simt că mă veți ajuta. Și iarăș vor fi toate bune. Ah! Doamne, și eu țineam, eu țin și acum la Lucia. Am s-o port pe palme, are să fie cea mai strălucită în tot orașul. „Frumoasa apotecăreasă“ de-aici încolo va încânta lumea. A fost, de sigur o nesocotință din partea ei ce-a făcut. Dar se va răzgândi, îi va părea rău. Își va aduce aminte de cuibul cald pe care l-a părăsit, și va veni. Da, d-voastră, veți fi așa de buni și-i veți scrie; nu, veți merge la dansa și o veți face să priceapă prăpastia... Dați-mi cuvântul că veți merge“ — strigă Ludovic în ochi cu delirul nebuniei.

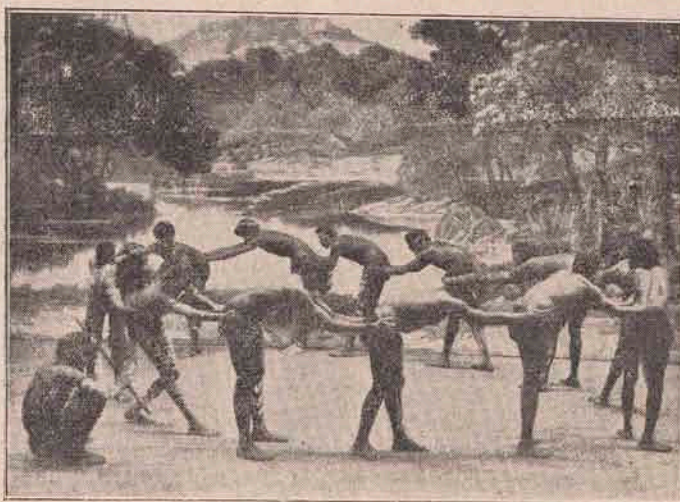
— Da, Ludovic, îți promit. Liniștește-te. În două zile Lucia va fi aici — zise dl Firu.

— Da, să vie. Să nu mă lase să mor ca un nemernic. Eu sunt om înaintat în vârstă, eu sunt om bătrân de-aici încolo. Pentruce să-mi amărăscă zilele? Da, să vie. Și să aducă testamentul dlui Karl, — zise Ludovic cu glas tot mai stins.

— Îl va aduce, Ludovic, te-asigurez.

— Să-l aducă. Să ne apucăm de reorganizarea „Leului de aur“, zise Ludovic, oftând, secătuit de puteri.

Părinții Luciei îl lăsară cu bunica și eșiră. Erau foarte nenorociți. Firu se gândea la rușinea ce-l acopere de-acum, și frânt de durere cercă să pătrundă

Jocul indigenilor din Australia, numit jocul cânelui.

caracterul Luciei. Cunoștea aplecarea ei spre lăcomie. Dar să fie fată-sa atât de lipsită de suflet încât, după-ce l-a ruinat pe omul acesta să-l părăsească îndatăce poate trăi din averea ei, nu putea crede. Maria nu credea nici acum toată povestea cu moștenirea „Leului de aur“. Inima sa de mamă suferea însă îngrozitor pentru rătăcirea aceasta a Luciei, și simțea că nu o poate ierta.

XIII.

Trei zile farmacia „Leul de aur“ stătuse închisă. Dar în ziua a patra Ludovic Petrescu o deschise foarte de dimineață. După-ce se depărtară părinții Luciei, asistentul simți că-i revin puterile pierdute. Începu să caute prin casă, prin dulăpioare și află testamentul sasului în dulăpiorul unde-l încuiase el. El îl citi de nenumărateori, apoi, incredințându-se că-i acela, îl ascunse hoștește în buzunar. Ochii lui străluciau aprinși, fața întreagă îi râdea, diformată de un zimbet larg.

Testamentul era făcut în regulă, nu mai putea fi nimicit. Fiertatul Schuster recunoștea la începutul documentului că pentru o mare datorie contrasă în joc de cărți, și mai ales pentru multele mângăeri și ceasuri plăcute petrecute în casa lui Ludovic, îi lasă doamnei Lucia farmacia. Pomenia chiar, că despre cealaltă avere a sa rânduește alt testament pe care l-a dat în mâna feciorului. Se exprimă într'un șir chiar puțin măgulitor față de copiii săi cari l-au părăsit la bătrânețe. Punctul acesta era care credeau rudeniile că poate fi atacat.

Dar, la judecată, petiția de nimicire fu respinsă.

Ludovic Petrescu începuse o muncă neobosită pentru reorganizarea „Leului de aur“. Tabla de-afară fu schimbată. Subt chipurile celor doi lei aurii, strălucea acum în litere mari numele noului proprietar. Ludovic își aducea rar aminte de Lucia, în munca lui înfrigurată. Ea îi trimisese un act prin care renunța la orice pretenziune la farmacie, în schimb ca Ludovic să se învoiască la divorț. Lui, cum își privea farma-

Jocul *Cafrilor*, un popor semisălbatic în Africa de sud, care a purtat în repețite rânduri războaie împotriva Englezilor, ce voiau să-i supună.

cia, îi părea câteodată, că toată povestea cu Lucia e numai un vis. Setea lui de bani, moștenită și mărită mult prin lungii ani de privațiuni, se deșteptase acum cu mai mare furie. Numai gândul că-l vor disprețui cunoscuții, îl opri să nu se învoiască la divorț, în ziua cea dintâi când Lucia renunță la „Leul de aur“. Dar dorința de-a se vedea singur stăpân peste farmacie, învinse orice alt sentiment, și în urmă el se învoi. De când îl părăsi Lucia, se îndreptă cu multă dragoste spre părinții lui. Simțea marea legătură dintre sufletul lui și al bătrânilor, simțea cât au fost de adevărate cuvintele tatalui său când îi scrisese: că nime nu-l iubește ca părinții lui. Corespondă foarte des cu ei. Astfel și la vestea din urmă, că s-a învoit la divorț, primise dela bătrâni scrisoarea de mai la vale.

Dragă Ludovic!

„Ai făcut foarte bine că te-ai învoit la despărțire. Procesul se termină, astfel, mai repede, scapi de agitații, și poți să-ți vezi de afaceri. Da, e cu mult mai bine așa. Femea aceea de bună seamă n-a fost niciodată în toate mințile. Mai ales dacă e sărac lipită pământului, și credem că nici părinții ei nu-s mai cuminți. Altfel, cel puțin ei, trebuiau să o împedecede dela o astfel de nebunie. Familia lor întreagă a aruncat norocul din mână. Noi, Ludovic, să le zicem „fie-le de bine“, și să ne bucurăm c-ai scăpat de năpastă. Dupăcum se pornise Lucia aceea, putea să te lase pe drumuri. Ah! Ludovic, și ce durere sfâșietoare e să simți cum îți scad puterile, și să știi că n-ai pus nimic la o parte.

„Tristețta ta de-acum n-are să țină multă vreme. Tu ai să te adâncești tot mai mult în afacerile tale, și te vei însenina tot mai mult la sfârșitul fiecărei luni, văzând câștigul frumos. Înțelepciunea e de partea noastră, și-n înțelepciune e fericirea cea adevărată, fiindcă e statornică. Am cunoscut eu mulți spulberați, cari au crezut că viața-i joc și că trăim pentru visurile unei vrăste ticăloase. Am cunoscut oameni cari și-au zidit fericirea din ochii, din sinul, din părul unei femei. Și s-au însurat fericiți ca niște zei,

Jucători Siamezi, în India.

disprețuind pe toată lumea care cercă să le dea sfaturi binevoitoare.

„Și acești zei, dragă Ludovic, trebuie să știi că au ajuns mai umiliți decât măgarii, îndată ce i-a încolțit dintele sărăciei. Și în locul cuvintelor de dragoste se aud acum în casa lor vorbe amare, certe nesfârșite, și-și blastămă soarta.

„Să nu învidiem pe oamenii de rând, Ludovic, de aceștia-i plină lumea. Noi să intrăm în ceata atât de mică a înțelepților. Noi să cunoaștem că simțurile se învechesc, frumuseța trece, plăcerile se întunecă. Nu e decât o fericire în lume: deplina siguranță a zilei de mâine.

„Deci nu crede că ai să rămâi trist. Eu și mamă-ta îți prorocim că vei fi încă foarte fericit. Între frații tăi, tu vei fi cel mai puternic razim al bătrânelor noastre. Suntem mândri de tine Ludovic.

„Nu-i lucru de toate zilele, fiul meu, să vin eu moșneagul la oraș și, oprindu-mă în piață, să cetesc subț ce doi lei aurii numele „Ludovic Petrescu“. Tu încă nu cunoști adevăratele plăceri ale vieții. Tu încă poate nu pricepi că eu, oricât sunt de bătrân aș da cincini ani din viață, să-mi pot vedea prăvălioara mea mutată în strada principală din orașelul nostru. Eu și mamă-ta ne zicem că, poate domnul proprietar al „Leului de aur“ ne va înlesni schimbarea aceasta de local. Ai?

„Când să venim să te vedem, dragă Ludovic? Oricând ar fi, noi dorim să te aflăm în cele mai bune dispoziții, cum se șade unui mare proprietar. Pentru că, da, Ludovic, acum ești mare proprietar. Te rugăm deci să crezi înțelepciunii alor doi bătrâni, cari îți spun: „De cine fuge femeia, s-apropie norocul“.

— Sfârșit —

Părinții tăi.

○ ○ ○

LUI RADU VOLBURĂ POIANĂ

Măi Radule, nu știu ce gând te poartă
Și câte gânduri îți răsar în minte,
Eu una știu: cu drag mi-aduc aminte
De doi cireși, înalți crescuți în poartă.

Îi văd gătiți în spicuri de zăpadă
Tot legănându-și crengile ușoare
Și cum aș vrea să rup din ei o floare
Dar nimene atunci să nu mă vadă.

Și cât de grabnic mă repede dorul
În satul meu la casa șindiliță,
Cu prispă lată, cu pământ lipită,
Acolo mama-și împacă odorul...

Pe semne-așa la unii scrie soarta,
Să nu 'ndrăgești peste măsură locul
Unde-ai crescut... Căci vine nenorocul
Din sat te-alungă și-ți închide poarta.

○ ○ ○

Adoratori și vrăjitori de șerpi.

Nu-i nici o religie pe fața pământului, în care șarpele să nu joace rol. În cea evreică — și tocmai așa și în cea creștină și mohamedană — el e simbolul răului, al păcatului, al diavolului. Cu vorbă dulce îmbeie Evei mărul primejdios în raiu, și după mii de ani marile nazaritean face să se împlinescă cuvintele scripturii: capul șarpelui îl va sfărâma, acela însă va mușca în călcâiul lui. În arta creștină după asta șarpele a devenit un obiect foarte simpatic și numai chipuri cari reprezintă căderea în primul păcat, sunt câteva mii de feluri. În religia budhistă șarpele cobra e privit de sfânt și tot mereu e prezentat cu Budha; mai adesea se poate vedea cum ține ploierul ori parasolul — legenda se spune în deosebite forme — deasupra Atotsclipitorului, care șade cu picioarele cruciș. — Popoarele din India din începutul începuturilor stimează zeii de șerpi numiți *Naga*, cari înlocuiau pe Budha; dar mai târziu trecând pe partea acestuia, îi devin credincioși fervenți. O mulțime de seminții negre din Africa, stimează șerpilor ca pe zeii proprii; așa vedem că o fac Papuiezii, cei din Melanezia și Polynezia. Cultul vandoux la negri creștini din Haiti privește șarpele de „houdon badagri“, adică de Sf. Ioan Botezătorul, și îi aduc jertfe berbecii fără coarne, adică copiii. Însași religia bramină e foarte plină de cultul șerpilor, dupăcum de altcum și India e adevărata patrie a vrăjitorilor și scamatorilor de șerpi.

În orașul Bombay când pui piciorul pe uscat, cel dintâiu care te salută e un scamator. Liniștit și răbduriu se așează în țărâna drumului cu sacii și cu corfițele sale, înaintea hotelului, și în dogoreala soarelui așteaptă să vie clienții. Apucăturile îi sunt aproape aceleași ca ale scamatorilor noștri, cari se arată publicului prin târguri. Și scamatorii indieni vorbesc tocmai așa multe ca aceștia și așa de repede. Dar orația lor constă din înșirarea repede a numerilor până la 10, și aceasta o fac în o mulțime de limbi.

Din când în când îi vede omul arătând și lucruri mai frumoase, cum e de pildă *mozis*: transformarea unui bețigaș în șarpe și invers. Sau pune în palmă un taler, și-l preface în broască. Într'asta jur împrejurul lui joacă maimuțele și cloțanii, sau îți proroceste viitorul vreun papagal alb, frumos. Un punct ce nu lipsește niciodată din program, e pomul. Scamatorul face o groapă mică, ascunde în ea o sămânță și stropește binișor cuibul cu apă. Îl acopere apoi cu o năframă, în șaptesprezece limbi numără de șaptesprezece ori până la șaptesprezece și cu mâinile lucrează din greu

Vrăjitori de șerpi.

sub năframă. Dă apoi la o parte năframa și — din sămânța îngropată vezi crescând un pom frumuseț. Foarte plăcute arătări sunt acele cu scoaterea ochiului, arderea brațului, împlântarea pumnalului în trupul propriu al scamatorului, ridicarea petrilor grele cu ajutorul unei sfori suptiri în aer, pe care și-o leagă de limba găurită în mijloc. Îți arată aici în mijlocul străzii toate jongleriile acelea, pe cari le arată și *fachirii dormitori* prin circuri și varietate în toată lumea. De regulă îți arată și „*fata perdută*“, care se așează într-o corfă, pe care scamatorul o acopere. Ia apoi o spadă și o împlântă din toată puterea în corfă — dar înșfârșit, firește, fata totuși iese de sub coșară teafără și răsând.

Numai rar de tot ți se dă ocazie să vezi cea mai renumită jonglerie: *abhiradana*. Scamatorul aruncă în aer o sfoară, pe care se suie un băiat. Unde e capătul sfoarei în aer, băiatul se face nevăzut. Scamatorul ia între dinți un cuțit mare, face o față grozav de minioasă, prinde de sfoară și se urcă și el în sus. Când ajunge la capătul sfoarei, se face ca și copilul, nevăzut; sfoara se leagă liber în aer, în înălțime apoi s-aude deodată strigătul copilului, și din când în când bombănitul mănios al scamatorului, fără ca să se poată însă vedea ceva. Incep apoi să cadă de sus stropi de sânge, ba cade una după alta piciorul, brațul, mai apoi capul băiatului. Toate pe rând, în bucăți. Înșfârșit întreg corpul. Scamatorul mulțumit se coboară și el acum, își șterge liniștit cuțitul de sânge, adună apoi trupul băiatului, pune bucățile în corfă, ia un pisător mare și le zdrobește, ca apoi deschizând coperișul corfei, să iese din ea sprinten, nevătămat băiatul de odinioară, care se urcase pe sfoară.

Arătarea acestui punct zdruncină grozav nervii europeanului, dar cu atât mai mult răd de el indigenii.

Decât toate scamatoriile acestea sunt mult mai de seamă: jocul și lupta șerpilor. Fiecare vrăjitor de acesta de șerpi are la sine pe lângă o droaie de șerpi mari și un animal mic numit *mungo*. Îl scoate pe acesta din corfă și ia apoi și un șarpe de apă de 3—4 metri de lung. Animalul isteț atacă șarpele, care și de zeceori e mai mare decât el, și-n câteva clipe îl mușcă de moarte. E cu mult mai interesantă lupta micului animal cu șarpele cu ochelari. Vietatea mică în lupta aceasta e mult mai precaută și dă dovadă de-o istețime rară. Și de regulă el rămâne învingător și în lupta aceasta.

La jocul *cobrei* vrăjitorul de șerpi folosește o tobă și o trâmbiță. Corfa șerpilor o deschide numai puțin de tot și apoi începe să facă muzică. După câteva clipe ies la iveală șerpii cu ochelari, ridică capul în aer și încep să joace. Dinții veninoși ai șerpilor acestora sunt de regulă zmulși, se întâmplă însă că vrăjitorii încrezându-se în farmecele lor, să nu le rupă dinții, în credința, că acele farmece îi apără de mușcătura lor și că se pot vindeca. Durere, în credința aceasta totdeauna se nșală și nu unul cu viața plătește această credință.

Scamatorii și vrăjitorii de șerpi aparțin clasei sociale celei de mai jos și-s negri, ori bruneti închiși. În India posterioară și pe insulele malaieze vrăjitorii de șerpi se numesc „*kling*“-i, adevă bastarzi și-s toți de origine indiană. În Ceylon se trag din clasa socială *rodiya*.

E ciudat, că indienii aceștia privesc liniștit la lupta dintre șerpi și animalul *mungo*, și-și petrec de minune, când istețul *Iagernoth* mușcă gâtul șarpelui de apă, ori a șarpelui cu ochelari. El însă, n-ar cuteza să lovească în acelaș șarpe pentru toată lumea asta, dacă dă de el în tufișe, ori prin păduri; mai ales în cobra

nu, care înaintea budhiștilor și a bramanilor e deopotrivă de sfânt. Întreagă India de sud și de mijloc, precum și insula Ceylon adoră șarpele, și nu-i deloc lucru neobocinuit să întâlnești pe câteun madrassi, pe vreun tomil, pe un singhalez, că îngenunchie înaintea unei găuri de șarpe și se roagă. Și cum se spune în poveștile noastre, adesea îl vezi că pune la gura găurii șarpelui o oală cu lapte, deși șarpele de aici poate s-ar bucura mai mult de un șoarec sau de-o broască. Acesta e de obicei cultul divin al unor singuratici, dar nu într'un loc se aranjază și publice cult divin șerpilor.

Hanns Heinz Ewers.

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 21 —

XIX.

Până a doua zi dimineața, am fost în tocmai ca un bolnav de friguri intermitente și arzătoare, a cărui închipuire turbure lucrează și nu-și poate da seama dacă se bucură, sau dacă suferă. Mă întrebam dacă floarea de agav va fi înflorit într'adevăr la Belvedere di Lanzo, sau dacă de abia acum începea, cu chinuri și cu beție, să-mi despice sufletul ca să iese la lumină. Iubirea mea pentru Violet devenise mai puternică; mărturisirile ei ne apropiase și ne strânsese mai mult, ceea ce nici unul din noi nu putuse să prevadă. Și puteam eu oare să întrevăd anumite ciudățenii ale firii mele? În durerea și'n gelozia mea, trebuia să mă apăr acum împotriva unui instinct ascuțit, care mă făcea să doresc pe Violet cu mai multă ardoare, pentru că fusese iubită atât de mult, și pentru că ea însăși iubise cu atâta patimă.

Sara mă dusei la Topler. Nu-l găsi însă acasă; eră numai fratele său. Bucuros aș fi vrut să nu dau ochi cu el, dar îmi fu cu neputință, pentru că el însuși veni să-mi deschidă: păru foarte fericit de vizita mea, și mă rugă stăruitor să intru. La început, nu putui să-mi explic o asemenea prietenie nepotrivită; pe urmă însă, băgai de seamă că el ar fi vrut să-mi vorbească despre ceva, dar nu-i veni să înceapă.

Înșfârșit, după nu știu câte fâstăcirii, îmi mărturisi, roșindu-se până-n vârful urechilor, că pune multă nădejde în ajutorul meu, în ceea ce privește alegerea cătorva cărți italiene, pe care avea de gând să le dăruiască logodnicei sale. Răspunsei că nu pot să-i îndeplinesc această dorință. Rămase, firește, zdrobit de uimire, și-și ceru iertare cu obișnuita-i smerenie. Avea, în sfiiciunea lui, o înfățișare atât de cinstită și de blândă! Simțiam că el e cu mult mai bun decât mine, care eram gata să-i răpesc comoara, nădejdea și fericirea lui. Pentru mine, fu o adevărată mângăere, gândind că Violet îmi zisese: „nu se poate“, și că prin urmare, între noi nu se făcuse o învoială fără de știrea lui și împotriva lui.

Voi să-i spun, că din motive grabnice, aveam nevoie să vorbesc cu fratele său. Mai târziu, o să-și

aducă aminte de aceste vorbe ale mele și de accentul meu mișcat, și va înțelege cât de mult m-am silit să nu fiu și să nu par lipsit de cavalierism.

Dimineața următoare, primii această scrisoare dela miss Yves:

„Mă cred datoare, deși slăbită de puteri, să mai adaog ceva asupra căsătoriei, deoarece deunăzi, din pricina adâncei mele sguideri, nu m-am lămurit destul de bine.

„Am dat, din propria mea vrere, un cuvânt, căruia nu i s-ar putea zice nesocotit. Pe profesorul Topler îl cunosc de câțeva vreme, și întotdeauna l-am prețuit ca pe un om foarte cinstit și foarte cumsecade. Neputând însă împărtăși sentimentele sale, l-am rugat să se îndepărteze de mine. El m-a ascultat, cu multă smerenie, și-a urmat și mai departe să mă iubească și să aștepte în umbră. Rudele mele îmi spuseră numai decât că nu se învoesc cu purtarea mea. După câțva timp, Topler îmi ceru să-l îngădui din nou să mă vadă. Stătui multă vreme la îndoială; mă gândii la starea mea față de rude, din mila cărora trăiam; mă gândii, că sănătatea mea șubredă îmi răpește puțința de-a trăi prin mine însumi. Cu toată stima și cu toată recunoștința ce aveam față de Topler, gândul unei căsătorii cu el îmi insuflă o groază cruntă; m-am întrebat, dacă iubirea lui, într'adevăr înaltă și nobilă, nu s-ar putea mulțumi numai c-o frățescă conviețuire și cu numele de soț, și dacă nu i-aș putea propune o asemenea căsătorie.

„Așa am și făcut, și propunerea mea fu primită cu bucurie. M-am simțit atunci adânc umilită, gândind, că omul acesta simplu e poate cu mult mai nobil decât mine, cu toate rafineriile mele de simțire și de inteligență. Asta fu pentru mine începutul unui nou scepticism, celui mai amar scepticism, fiindcă am devenit sceptică față de mine însumi. O persoană cucernică mi-a zis, că lucrul acesta ar trebui să mă măguliască, deoarece e un semn de apropiere către Dumnezeu; nu știu dacă a spus adevărul.

„Judecați acum, dacă pot să-mi calc făgăduința! Ba chiar mă tem, că până la un punct, mi-am și călcat-o, pentru că față de dvoastră m-am arătat slabă, și poate și nesocotită. Simt că nu mai aveam nici dreptul deplin de a-mi deschide sufletul înaintea dvoastră. Dacă v-am destăinuit aceste lucruri, am făcut-o fiindcă m-ați amenințat c-o să-i vorbiți lui Topler.

„Nu știu dacă-i priincios să știți, că aici pe pământ e ceva amar, care, în orice caz, va trebui să mă despartă de dvoastră pentru totdeauna, și că eu nu v-aș putea fi decât numai o prietenă credincioasă.

„V-am spus ce-am gândit eu despre meteahna mea fizică până la vârsta de nouăsprezece ani. N-aș fi crezut însă, că voi putea vreodată să fiu iubită. După douăzeci de ani, am crezut numai că voi putea să inspir un capriciu trecător, ba poate chiar și o pasiune, dacă nimeni nu m-ar putea lua de soție; și chiar dacă cineva ar putea fi orbit până într'atât, judecata rudelor și-a prietinelor săi, și apoi, după trecerea celei din-

tâi beții, judecata lui însuși l-ar face în scurt timp să se căiască. Asta, firește, nu se potrivea cu idealul meu despre iubire, dar nici n-am învinuit pe bărbați de joscnicie; mi-am zis că ei nu pot avea nici o vină. Primind căsătoria cu Topler, eram sigură că și el avea să se căiască mai târziu; îl știam însă atât de bun și de supus; știam că cel puțin îmi va păstra respect și prietenie, și cu atâta mă simțiam mulțumită; nu dori-am și nu-i ceream iubire.

„Mai târziu, v-am cunoscut cartea, apoi v-am cunoscut pe dvoastră. Plecând dela Belvedere di Lanzo, mi s-a strecurat în suflet gândul, că s-ar putea poate să fiu iubită chiar în chip statornic. Știți ce mi-am zis atunci? Tatăl tău a murit de paralizie la treizeci și șase de ani; un unchiu și o mătușe și s-au dus în acelaș chip; tu încă ești atinsă de aceeaș soartă, — nu vei putea prin urmare să-i fii soție! Ai fi vinovată!

„Și acum, vă rog călduros, nu spuneți nimic fraților Topler, nu faceți pe nimeni să sufere în zadar; plecați; vă mulțumesc pentru duioasa milă ce ați avut față de micul nostru trandafir.

„Adio, cel din urmă adio! „Violet Yves“.

Am cetit, am plâns, am recetit și am sărutat de mii de ori scrisoarea ei, ca și cum i-aș fi sărutat mâinile, părul, ochii și buzele; nu, nu, nu e cel din urmă adio, nu! Aș fi vrut atunci să-i strig în gura mare: nu plec, te iubesc, vei fi a mea, nu e nici o vină. Ieșii numai decât, și mă dusei drept la casa Topler, hotărât să-i mărturisesc totul bătrânului meu prieten. Cam ce i-aș fi putut spune însă, cum aveam să justific un asemenea act din partea mea, ce puteam să-i cer și ce ar fi urmat de aci, — erau lucruri, asupra cărora nu eram deloc lămurit.

La casa Topler nu găsi pe nimeni; aflai dela servitoare, că profesorul și fratele său pleaseră împreună cu familia Treuberg. Servitoarea bănuia că s-ar fi dus la Obereichstätt, să viziteze o turnătorie, și că poate aveau să prânzească afară din oraș, la Marienstein. Lăsai un bilet, prin care înștiințam pe prietenul meu că țin foarte mult să-i vorbesc între patru ochi și că am să vin la el chiar în sara aceea.

Întrebai de Marienstein, și plecai să mă plimb spre Parkhaus, cu dorința de-a mă întoarce în pădurea aceea pe care o străbătusem împreună cu miss Yves. Cerul eră posomorât, aerul liniștit și încropit.

M-așezai pe o bancă din *Anlagen*, scosei, tremurând, din portofoliu, plicul în care strănsesem petalele trandafirului, și infiripai câteva versuri pentru Violet. Sfârșiam așa:

Acum, în iubirea mea e un parfum sfânt,
O duioasă și tainică desmierdare;
În sara aceea, în care ea a suferit atât de mult,
Tu ai pierdut-o, sărmanul meu trandafir.

Scriind, îmi pare că revăd banca aceea din *Anlagen*, așezată la o cotitură a potecii, și blânda colină cu arborii ei visători, iar jos, în vale, apele limpezi ale râului Altmühl. Pe spatele băncii, se va fi cetind poate

și azi: „V. Y.“ Niciodată, din tinerețea mea încoace, nu mai fusesem atât de copil! Pe când săpam cele două litere, sosiră pe neașteptate, din susul colinii, surorile von Dobra, încărcate cu flori de pădure, și însoțite de un copil. Domnișoara Luisa păru foarte mulțumită de întâlnirea mea și-și vârî numai decât nasul în cele două litere.

„Astea nu sunt inițialele dvoastră!“ zise ea foarte nevinovat.

Nu-i trecu deloc prin minte, că cele două litere ar putea să fie inițialele prietenei sale. Știa despre plimbare, și-mi zugrăvi, în culori fermecătoare, Obereichstätt, vechea bisericuță din Marienstein și frumoasele livezi de pe țărmul râului Altmühl.

„Păcat, zise ea, că nu ne-am dus și noi! Ar fi petrecut și Violet mai bine“. Surorii sale, după cât vedem, nu-i prea plăcea atâta familiaritate cu mine, și-ar fi vrut să plece. Văzând-o așa de drăguță și de fermecătoare, mă gândiam: ce bine ar fi fost, dacă profesorul Topler s-ar fi îndrăgostit de ea. „Vin, vin!, — esclamă frumoasa bălăioară, enervată de semnele surorii sale, care-o tot chemă mereu. — Dar mai întâi vreau să vă întreb un lucru. Nu vi se pare monstruos, ca Violet să se mărite cu bruta aceea de om? Spuneți, spuneți, haide, spuneți!“ mă îndemnă ea, bătând nerăbdător din picior. Eu nu-i răspundeam nimic, nu puteam să-i răspund. Frățiorul lor însă, un ștrengar de unsprezece ani, esclamă numai decât: „E șchioapă! Nimeni n-ar trebui s-o ia de nevastă!“ Bălăioara, înveninată de mânie, vră să-l bată. Băiatul însă o luă la fugă, strigând că papa zisese așa, și surorile se luară după el; auzii pe domnișoara Luisa trimițându-mi un „adio“ și nu mai văzui pe nimeni.

„Nimeni n-ar trebui s-o ia de nevastă“. Iată, neîndurata prudență omenească, prudența celor înțelepți, celor buni, celor pioși, prudența tuturor oamenilor! Ta-

tăl și mama mea, cu inima lor largă, cu caracterul lor înalt, sunt sigur, că nici ei n-ar fi zis altfel. Violet însăși o zisese: eră o vină. În primul avânt al pasiunii mele, eu strigasem: nu, nu e nici o vină; dar puteam oare să mă cred pe mine, să mă cred pe mine singur, împotriva atâtor oameni?

Mi-am pus această întrebare, și-am judecat cu asprime lumea și prudența omenească. Fie, mi-am zis eu: vor suferi aceia cari se vor naște din noi, și noi vom suferi în ființa lor; dar dacă acum, când încă nu s-au născut, le-ar stă în putință să judece și să aleagă, cum n-ar primi ei o viață pământească, scurtă și plină de năcazuri, numai să poată ieși din lumea nimicului, să înțeleagă, să iubească, și să se poată ridica spre-o formă superioară și veșnică, spre lumea aceea, în care omul nu este urmat de ticăloșia și de nimicnicia țărâni! Nimeni n-ar trebui s-o ia de soție! Să fi zis cel puțin: nimeni n-ar trebui s-o iubească! Dar atunci mă întreb: pentru ce făptura ei e atât de fermecătoare, încât nici o pedeapsă nu poate fi prea aspră, pentru ce inima ei e plămădită din pasiune, și de ce simt eu, că numai în ea și prin ea, trăește gloria și puterea vieții mele, și numai din ființa ei isvorește pacea aceea, în sinul căreia voiui găsi mereu alinarea oricărei dureri?

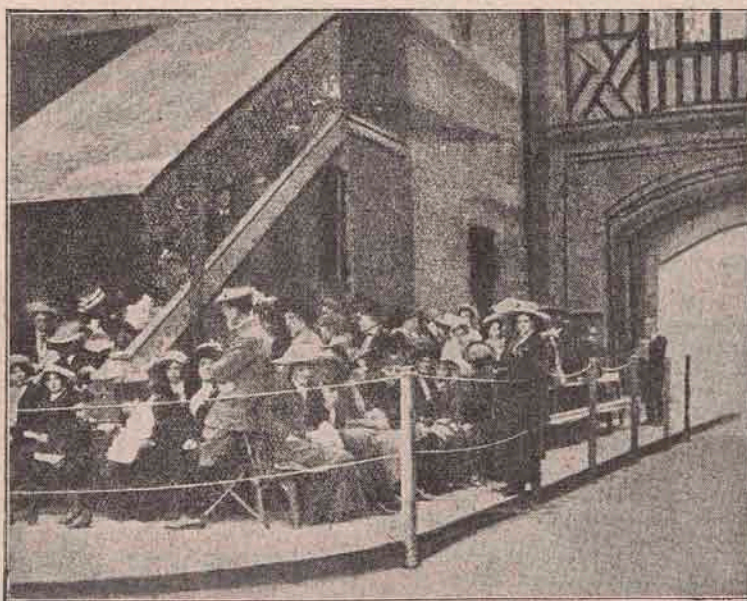
Și-acum, când scriu, tremur de iubire și de mânie; da, da, mă simt răzvrătit, poate chiar și împotriva dtale, buna mea prietină, căreia-ți închin aceste amintiri! Fiindcă îmi închipui că și dta gândești ca lumea cealaltă, și cu cât mă găsesc în fața mai multor dușmani, cu atât și disprețul meu devine mai înverșunat.

Nu e o vină, repetam atunci mereu, în mintea mea, și mi se părea că strâng pe Violet la sinul meu, că o încredințez prin puterea sărutărilor mele, și că-i spun că e soția mea, că este trupul, sufletul, farmecul și iubirea mea, pentru totdeauna; și că de asta nu vom da nimănuia sama, decât lui Dumnezeu. — urmează —

Un muzeu Eminescu...

Nu de mult a avut loc în Engli-
tera aniversarea nașterii celui mai
glorios poet al ei. Din Franța, din
Germania, din America numeroșii ad-
miratori ai lui Shakespeare s'au îm-
bulzit în căsuța din Stratford — pe
— Avon, unde s'a născut și unde
a murit omul care face cea mai multă
cinste rasei omenești. Cititorii nos-
tri vor găsi în numărul de față al
„Cosinzenei“ reproducerea unei fo-
tografii, care înfățișează mulțimea de
vizitatori cum așteaptă să le vie rân-
dul pentru a vizita casa lui Shakes-
peare, astăzi transformată în muzeu.

Nu găsesc nimic mai nimerit pen-
tru nobilarea sufletului popular ca
vizitele pioase pe cari neamurile din
Apus le fac caselor sărace ori bo-
gate, solide sau dărăpănate, unde
au trăit, au răs, suferit și lucrat oa-

O ceată de vizitatori la muzeul Shakespeaere, așteptând să li se deschidă intrarea.

menii lor mari. Un simțământ de pietate nespūsă cuprinde sufletul celui mai ignorant, călcând pragul odăilor ilustrate de viața vre-unui om de geniu. Englezii cu casa lui Shakespeare, francezii cu casele lui Balzac și Pascal, germanii cu muzeele Goethe și Schiller, au făcut atât de mult pentru oamenii lor din popor. Vizitarea unui astfel de muzeu, îți dă dorința să citești, dacă nu le cunoști încă, operele scriitorilor mari, să vezi tablourile pictorilor sau să cunoști viața și activitatea marilor patrioți sau căpitani, în cinstea cărora s'au amenajat aceste așezăminte. Ele sunt ca o rază de ideal în tumultul practic al vieții de toate zilele.

Și văd, închipuire, o căsuță umilă într-o stradă și mai umilă dintr'un oraș din Regat. În fața ei se îmbulzește poporul, ca să-i treacă pragul. Ar fi muzeul Eminescu! Câtă nobleță ar respândi acel interior modest, de cât geniu, de câtă suferință ne-ar vorbi cele câteva mobile, obiecte sau manuscrise ce s'ar adună în urma marelui nostru poet. Din toate părțile locuite de români s'ar porni pelerinii pioși spre a respira măcar câteva clipe în atmosfera sfinită odinioară de acela care a întrupat geniul românesc. Ar fi așa de frumos și așa ușor de îndeplinit!

Da, ușor de îndeplinit. Ridice-se vreun glas ascultat de români întru sprijinirea acestei idei, și v'ați convinge de aceasta.

F. N.

Scrisoare dnei Andersen.

Milionara Andersen din New-York a hotărât ca în vara aceasta tot din șapte în șapte zile să primească în palatul său pe câte-o femeie muncitoare, careia va da poruncă să i se împlinească orice dorință, ca și cum ar fi stăpână a palatului în acele șapte zile.

— Ziarele. —

Am cetit și eu doamnă, planul dtale, și m-am trudit mult să aflu în el noima. Dta te-ai hotărât adevărat, ca în frumosul dtale palat de milionară, cu grădină fermecătoare, covoare scumpe, strălucire și lustru, să faci pe șapte zile stăpână pe câte-o biată muncitoare, care câștigă muncind din greu hrana de toate zilele. Vrei să primești în acel palat din șapte în șapte zile pe o femeie, care până acum locuia într-o chilie scundă și umedă, împreună cu 3—4 ploduri poate, și pe fiecare femeie în acele șapte zile, cât o țini acolo, s'o faci să se simtă fericită și mulțumită, punându-i la dispoziție tot ce cere sufle-

tul ei, tot ce cere inima și inteligența-i: haine scumpe de mătăasă, mâncări alese, trăsuri, automobile, plimbări, teatru, tot, tot ce poate trece prin gând unui suflet de femeie. E de-ajuns ca muncitoarea de eri, care asudă din greu în căldura înăbușitoare a atelierului, azi ajunsă în casa dtale, să facă un singur semn și ca la o poruncă de vrăjitoare să-i răsară înainte cete de servitori, fete mândre și împodobite cu mătăsurii foșnitoare, toate gata a-i înțelege dorința dtr-un semn al sprâncenei, dtr-un gest al mâinii, dtr'o vorbă spusă în surdină. Și după șapte zile de viață de raiu, după șapte zile de vis, cât a durat fericirea, ce vrei dta s'o procuri acelor femei muncitoare, le lași să se rentoarcă din nou la chilia lor scundă și umedă, în căldura topitoare a atelierilor, în grija și nevoia zilei de mâne, că nu va avea ce să mănec. — Dragă doamnă Andersen, apoi iată de ce nu văd eu nici o noimă în hotărârea dtale de-a face în chipul acesta fericită pe o femeie săracă pe timp de șapte zile. — Gândit-ai dta vreodată, că unii oameni au și sentiment, au și-o însușire ciudată, foarte senzibilă, numit suflet? Dacă din cele 10—12 femei sărace pe care vrei să le faci fericite pe câte șapte zile, numai jumătate au însușirea aceasta, crezi dta, că le-ai făcut un bine, le-ai procurat vreo fericire, vreo mulțumire; în sfârșit că ai săvârșit față de ele un lucru moral? Ei, nu, dragă doamnă Andersen! Închipuie-ți dta — dacă ți-o poți închipui ca milionară — ce simte femeia aceea scoasă din mijlocul și din vârtoarea mizeriei pusă stăpână pe avuția dtale pe șapte zile, după ce e silită a se rentoarce din nou la mașina de cusut și la atelierul murdar și ursuz, unde are numai neplăceri și nemulțumiri? Când își va trudi ochii prăpădiți să 'nfiripe vreo brodărie migăloasă pe haina de mătăasă a unei bogătane, ce va simți sufletul ei, aducându-și aminte, că mai eri se cōsăia pentru ea haina aceasta scumpă, că mai eri eră de-ajuns, ca să facă un semn, ca să apară înainte-i șirag întreg de servitoare și lachei cu fețele serioase vecinic ca să-i împlinească orice dorință i-ar trece prin minte? Crezi dta, că nu va simți ființa aceasta nenorocită îndoit de mult mizeria și zădărnicia vieții acesteia, care și-a împărțit așa de nedrept darurile și bogățiile? Nu ai simți pe suflet ca o arsură, când ai zări în ochiul ei o lacrimă prelingându-se în jos pe sub ploape și căzând pe mâna, care poartă meșter

acul? Doamnă Andersen, doamnă Andersen, mie nu-mi pare bun, nu-mi pare frumos, nu-mi pare cinstit planul dtale și eu cred, că el a izvorit nu din inimă bună, ci din mintea capricioasă a unei bogătane, careia i-a trezit prin minte să-și bată joc de cei nenorociți și goi și flămânzi. R. M.

O O O

GHCITURI

	a	e				
ră-	se-	tă,	tie	ni-	și	
Lân-	mă-	ca	de	tris-	Ca	
giri	ri-	ni-	*Bi-	i-	pus-	ma
						tă
gă	'n-	tar,	de-	mi-	mu-	'n
						Își
can-	nie.	ve-	a-	tă	lu-	
al-	lă	o	ră	na	tre-	
	go-	chi-				

Deslegarea să ni se comunice până în 10 Iulie n. c.

Rugăm din nou cu stăruință să ni se trimită restanțele de abonament, precum și abonamentele pe cvartalul al III-lea.

CUPRINSUL:

Adrian Corbul: Morala sportivă, articol. — *Sebastian Bornemisa:* Miștrugi azi iară noptile cu lună, poezie. — *Ion Agârbicean:* Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuvelă. — *Volbură Poiană:* Lui Radu, poezie. — *Hanns Heinz Ewers:* Adoratori și vrăjitori de șerpi. — *A. Fogazzaro—D. Tomescu:* Misterul poetului, roman. — *F. N.:* Un muzeu Eminescu. — *R. M.:* Scrisoare dnei Andersen. — Ghicituri. — Ilustrații.

A APĂRUT

în editura „Librăriei Naționale”
din Orăștie:

LIVIU REBREANU:

FRĂMÂNTĂRI,

un frumos volum de nuvele, în care finăria scriitor ardelean dovedește un bogat talent și o fină pătrundere a sufletului omenesc, prințând în tablouri pline de vieață caractere, cari te zguduie și te mișcă adânc. — Prețul unui volum e C 1.50 + 10 bani porto.

Proprietar-editor: Sebastian Bornemisa.

„Tipografia Nouă”, I. Moța, Orăștie.

Prețul unui exemplar 24 bani.

— Pentru străinătate 40 bani. —